

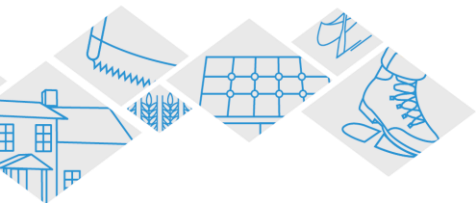

Aurskog-Høland
kommune

Handlingsplan for folkehelsearbeid 2020-2022

Revidert utgave 2022

Innhold

Bakgrunn og innhold:.....	2
Innsatsområder:	3
Hovedmål:	3
Utfordringsområder:	4
Tiltaksplan:	5
Leve selvstendig og godt hele livet	5
Tidlig innsats og forebygging av utenforskap	8
Grønt først	11
Levende og vitale tettsteder med et mangfoldig næringsliv	12
Et begeistret fellesskap	13

Bakgrunn og innhold:

Rømskog kommune og Aurskog- Høland kommune ble sammenslått til Aurskog-Høland kommune fra 1.1.2020. Gjeldene planer per 2020 er; *Plan for folkehelse og frivillighet 2018-2022* (Rømskog) og *Kommunedelplan for folkehelse 2017- 2021* (Aurskog-Høland)

Handlingsplan for folkehelsearbeid 2020-2022, erstatter tiltaksplaner tilknyttet gjeldene folkehelseplaner. Handlingsplanen ble revidert og forlenget med ett år, i årsskiftet 2021-2022. Det øvrige innholdet i planene er fortsatt gjeldende frem til ny *kommunedelplan for folkehelse* foreligger i 2023.

Handlingsplanen skal bidra til å jobbe tverrfaglig og helhetlig i innsatsen med å løse folkehelseutfordringene i kommunen. Videre skal tiltak bidra til å fremme befolkningens helse og trivsel, fremme gode sosiale og miljømessige forhold, bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, og bidra til å utjevne sosial ulikhet i helse, i tråd med kommunens ansvar etter folkehelseloven.

Dette dokumentet er utarbeidet av en arbeidsgruppe satt ned av *Folkehelseforum* i kommunen. Handlingsplanen inneholder satsningsområder, mål og tiltak for folkehelsearbeidet 2020-2022. Det er foreslått ønsket samarbeidspartnere tilknyttet ulike tiltak/prosjekter i tiltaksplanen. Kommunen v/administrasjonen og kommunens øvrige ansatte er en samarbeidspart i alle nevnte tiltak. Ved behov nevnes spesifikke avdelinger/enheter i kommunen som vil ha ett spesielt ansvar for tiltaket.

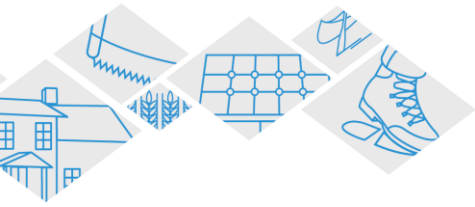
Nedenfor skisseres fem utfordringsområder som bakgrunnen for tiltakene i tiltaksplanen. Tiltaksplanen er ikke en fullstendig oversikt over alt det gode arbeidet som utføres på folkehelsefeltet, men løfter frem noen tiltak i tråd med nevnte utfordringer.

I tiltaksplanen er det nevnt økonomi der hvor det allerede er satt av økonomiske midler i kommunalt budsjett, eller det er et klart behov for å søke eksterne tilskuddsmidler. Tiltakene vil i ulik grad kreve ressurser i form av personal.

Kommunen er i gang med samarbeidsprosjektet «kommune 3.0» og de fremtidige resultatene fra prosjektet vil gi en "pekepin" på hvilke områder det er behov for styrket samhandling fremover. Hensikten med Kommune 3.0 er å inkludere innbyggerne i utviklingen og utformingen av lokalsamfunnet og kommunens tjenester. Sammen skapes og utvikles kommunen, og det gode liv. Innbyggerne er eksperter i eget liv og de kjenner sine behov best, og har derfor ofte selv gode forslag til løsninger. Brukernes erfaringer og innspill brukes i den kommunale tjenesteutviklingen, og de frivillige og brukernes eget bidrag blir et supplement til kommunens medarbeidere. Det er utviklet en verktøykasse for å få til et strukturert samarbeid og samskaping mellom kommunens ressurser, frivillige, lag/foreninger og næringslivet. Det er et mål å etablere samskaping som en arbeidsmetode i kommunen

Ideelle organisasjoner, frivillige og andre bidrar i stor grad til utviklingen av lokalsamfunnet, og bidrar mye i det gode folkehelsearbeidet i kommunen. De er og vil være en viktig samarbeidspart i folkehelsearbeidet fremover.

Innsatsområder:

Aurskog-Høland kommune har valgt fem satsingsområder som legger føringer for politisk og administrativ virksomhet. Satsningsområdene er i tråd med og skal bidra til oppnåelse av FNs bærekraftsmål. Handlingsplanen retter seg mot disse fem satsningsområdene:

- Leve selvstendig og godt hele livet
- Tidlig innsats og forebygging av utenforskap
- Grønt først
- Levende og vitale tettsteder med et mangfoldig næringsliv
- Et begeistret fellesskap

Flere av tiltakene ville kunne vært knyttet til flere av satsningsområdene, og hvor dette er aktuelt er det valgt ut ett av satsningsområdene.

Hovedmål:

1. Kommunen skal sikre god kompetanse hos kommunens ansatte og blant befolkningen knyttet til helsefremmende arbeid
2. Alle barn og unge skal ha tilbud om og muligheten til å delta i fysisk aktivitet og/eller fritidsaktiviteter
3. Kommunen skal tilrettelegge for en helsefremmende stedsutvikling som følger hele livsløpspektivet
4. Kommunen skal legge til rette for ett godt oppvekstmiljø og forhindre at dårlige levekår går i arv

Utfordringsområder:

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å imøtekomme kommunens folkehelseutfordringer, i tråd med folkehelselovens § 7.

I tabellen nedenfor nevnes det hvilke utfordringsområder som er bakgrunnen for tiltakene i tiltaksplanen. Disse er tilknyttet og benevnt med tilhørende tallbenevnelse i tiltaksplanen.

Det er i skrivende stund under utarbeidelse et kommunalt kunnskapsgrunnlag på folkehelse som skal ferdigstilles i 2022. Det blir ikke gått noe nærmere inn på oppdatert status gjennom statistikk i denne reviderte handlingsplanen.

1. Levekår <ol style="list-style-type: none">
1. Vedvarende lavinntekt og sosioøkonomiske forskjeller
2. Frafall i videregående skole og lavt utdanningsnivå i befolkningen
3. Psykisk uhelse
4. Arbeidsledighet
5. Barn og unge er mindre fornøyd med nærmiljøet
6. Utenforskap og ensomhet
7. Vold i nære relasjoner
8. Mobbing
2. Levevaner <ol style="list-style-type: none">
1. Forekomst av livsstilssykdommer
2. Lavt aktivitetsnivå
3. Dårlig kosthold
4. Røyking
5. Overvekt og fedme
6. Bruk av rusmidler blant barn og unge
3. En aldrende befolkning
4. Miljø og klima; gjenbruk
5. Reell medvirkning fra barn og unge

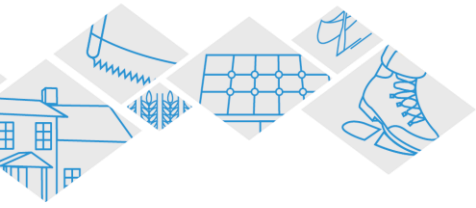
Tiltaksplan:

Leve selvstendig og godt hele livet

Utfordringsområde	Tiltak	Resultatmål	Økonomi	Samarbeidspartnere
1.6 3	Sikre universell utforming i arealplanlegging og samfunnsplanlegging i kommunen	1)Krav om universell utforming følges 2)Større bevissthet om de helsemessige gevinstene og mulighetene ved universell utforming		Fylkeskommunen, næringslivet
3	Synliggjøre de helsefremmende perspektivene ved ett aldersvennlig og demensvennlig samfunn, gjennom kurs og informasjon	1)Kommunen har gjennomført kurs i 2021		Næringsforeningen
2.5	Videreutvikle rutiner for oppfølging av barn/ungdom og deres foresatte ved overvekt/fedme	1)Barn og unge, inkludert deres foresatte føler seg godt ivaretatt av helsetjenesten		Skolehelsetjenesten, helsestasjon, kommuneoverlege og folkehelsekoordinator
1.2	Jobbe systematisk for å unngå frafall i videregående skole gjennom Ungdomslos-prosjekt	1.Lavere frafall i videregående skole	Vurdere videreføring av stillingen som delvis finansieres gjennom eksterne midler (søker midler fra Bufdir om videreføring av prosjektet)	Pedagogisk utviklings-tjeneste, forebyggende tjenester, barnevern, Nav, skole og SLT-koordinator

1.3 2.1 2.2 2.3 2.4 2.5	Etablering og drift av Senter for livsmestring, med frisklivstilbud	1)Senter for livsmestring med frisklivstilbud er etablert	Interne omprioriteringer og eksterne tilskuddsmidler v/behov	Fylkeskommune og ulike sektorer i kommunen
2.2 2.5	Tilrettelegge for fysisk aktivitet i barnehager, skoler og SFO	1)Bevegelsesaktiviteter vektlegges og synliggjøres gjennom arbeidet med nye læreplaner i skolen 2)Bevegelsesaktiviteter vektlegges og synliggjøres gjennom barnehagenes arbeid med rammeplanen	Eksterne tilskuddsmidler	Skole og barnehage
2.3 2.5	Fokus på riktig kosthold og minst ett sunt alternativ på alt arrangert i regi av kommunen, og oppfordre tilskuddsmottakere til å følge det samme gjennom informasjon.	1)Alle arrangementer i regi av kommunen har tilbud om minst ett sunt alternativ 2)Ved tilskudd til arrangementer oppfordres det til å tilby sunne alternativ ved mat- og drikke servering		Næringslivet, lag og foreninger

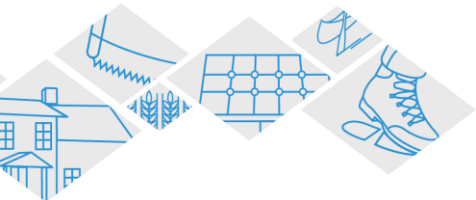
2.3 2.5	Barnehager, skole og SFO tilbys kursing og informasjon om kosthold og hvordan tilrettelegging kan skje innenfor egne rammer	1)Ansatte i tjenestene har god kunnskap om sunt og riktig kosthold for barn og unge 2)Tjenestene har kunnskap om ulike løsninger som gjør det mulig å tilrettelegge for mat innenfor de økonomiske rammene	Eksterne tilskuddsmidler	Barnehager, skoler, ernæringsfysiolog og folkehelsekoordinator
------------	---	---	--------------------------	--

Tidlig innsats og forebygging av utenforskap

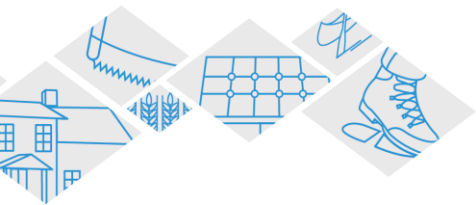
Utfordringsområde	Tiltak	Resultatmål	Økonomi	Samarbeidspartnere
1.2 1.3 1.5 1.6 2.1 3	Videreutvikle frivilligsentralen til å være en sosial, lavterskel møteplass i nærmiljøet, gjennom: <ul style="list-style-type: none"> • Kafe / møteplass ungdom på stasjonen • Tilbud til ungdommer etter skoletid og kvelder 	1)Ungdommene får mulighet til å møtes med voksne til stede 2)Ungdom benytter frivilligsentralen som møteplass 3)Flere benytter seg av tilbud gjennom frivilligsentralen 4)Mindre andel rapporterer om ensomhet og utenforskap	Eksterne tilskuddsmidler	Frivilligsentralen, lag og foreninger
1.1 1.6	Videreutvikling av utstyrsbanken i kommunen	1)Flere har muligheten til å delta på fysisk aktivitet 2)Høyere andel låner utstyr fra utstyrsbanken	Eksterne tilskuddsmidler	Frivilligsentralen
2.6	Systematisering av programmet "Kjipe foreldre" på foreldremøter	1)Senere debutalder for alkohol 2) Færre unge som bruker illegale rusmidler	Medlemsavgift til Av-og-til i økonomiplan	Skole, skolehelsetjeneste, SLT-koordinator, organisasjonen Av-og-til
1.2 1.4	Sikre god tilgang på lærlingplasser og godt	1)Kommunen har god dekning på lærlingplasser og arbeids-tiltak		Nav, frivilligsentralen, Fylkeskommunen, næringslivet

	tilbud om arbeids-tiltak for innbyggerne			
1.6 1.8	Skolemiljøteam opprettes på hver skole, og skal jobbe systematisk med elevenes skolemiljø	1) God score på sosialt miljø i trivselsundersøkelser og elevundersøkelser 2) Skolemiljøteam er opprettet og startet arbeidet på hver skole	500.000 kr i økonomiplan	Skole, skolehelsetjenesten, pedagogisk utviklingstjeneste.
1.1 1.6	Videreutvikle inkluderingstiltak på biblioteket og frivilligsentralen: <ul style="list-style-type: none"> • språk-kafé på frivilligsentralen • satsning på flerspråklig litteratur og norskopplæringslitteratur på biblioteket 	1) Bedret mestringsnivå i norsk for nye innbyggere 2) Økt hverdagsintegrering og samfunnsdeltakelse		Biblioteket, integrering og voksenopplæring
1.3 1.2 1.6 2.4	Ungdom og fritid samt <i>Natteravner som er organisert i</i> Frivilligsentralen er knyttet til SLT-samarbeidet i kommunen	1) Barn og unge er engasjert i utredningen av fritidsmuligheter i kommunen 2) Barn og unge rapporterer om å føle seg trygge i nærmiljøet, gjennom Ungdata	Søker om inkluderingsmidler fra Bufdir	Frivilligsentralen og SLT-koordinator

		3) Nattravnene er godt kjent, og godt synlige i nærmiljøet		
1.7	Implementere og gjøre kjent rutiner ved kjennskap til vold i nære relasjoner i relevante tjenester i kommunen	1) Ansatte i kommunens tjenester kjenner til rutinen og er bevisste på meldeplikt og avvergeplikt 2) Ansatte i kommunens tjenester har økt kunnskap og føler seg trygge om å varsle ved bekymring	Eksterne tilskuddsmidler	Ulike kunnskapssentere, krisesenteret
1.3 1.7	Kompetanseheving når det gjelder traumbasert omsorg	1) Ansatte i kommunens tjenester har økt kunnskap om traumbasert omsorg 2) Planlegges som en del av Oppvekstreformen	Eksterne tilskuddsmidler	Ulike kunnskapssentere
1.3 1.6	Bidra til måloppnåelse i veteranstrategi 2020-2024	Mål i tråd med strategiens kapittel 4.	Eksterne tilskuddsmidler	Samarbeidspartnere i tråd med strategien

Grønt først

Utfordringsområde	Tiltak	Resultatmål	Økonomi	Samarbeidspartnere
2.2	Tilrettelegge for av aktiv transport og trafikksikkerhetstiltak i kommende mobilitetsstrategi og ny kommunedelplan for folkehelse	1)Økt bruk av aktiv transport 2)Økt tilgjengelighet av gå- og sykkelveier/stier i kommunen	Eksterne tilskuddsmidler	Fylkeskommunen, lag og foreninger, næringslivet
1.3 2.2	Sikre tilgang på grønne arealer/uteområder ved samfunnsutvikling og arealplanlegging i kommunen	1)Areal- og samfunnsplanleggere har god kunnskap om de helsefremmende fordelene ved "grønn planlegging" 2)Økt bevissthet hos politikere og ansatte om samfunnsutvikling som fremmer folkehelsen		Fylkeskommunen, næringslivet
4	Satsning på gjenbruk ved frivilligsentralen, gjennom: <ul style="list-style-type: none"> Innhenting av noe av utstyret til utstyrsbanken gjennom gjenbruk Utlån gjennom utstyrsbanken 	1)Kommunen har god informasjon tilgjengelig for innbyggerne om utstyrsbanken 2)Utstyrsbanken har opprettet samarbeid for innlevering av utstyr til gjenbruk	Eksterne tilskuddsmidler og frivillighet	Frivilligsentralen, næringsliv, innbyggere

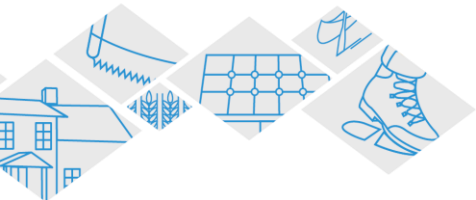

	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for «byttedager» for utstyr og klær 			
--	---	--	--	--

Levende og vitale tettsteder med et mangfoldig næringsliv

Utfordringsområde	Tiltak	Resultatmål	Økonomi	Samarbeidspartnere
1.1 1.5 2.2	Bidra til økt tilbud om uorganisert og organisert aktivitet/idrett som nærmiljøtiltak	1)Flere av innbyggerne oppnår anbefalingene om fysisk aktivitet	Eksterne tilskuddsmidler	frivilligsentral, næringsliv, lag og foreninger/idretten
1.5 1.6 2.2 5	Videreutvikle barn- og ungdommers fritidstilbud/klubbene <ul style="list-style-type: none"> • Gjennom undersøkelser kartlegge barn og unges egne ønsker for å kunne gi større variasjon i tilbud • Gjøre en mulighetsstudie av Ungdommens hus i kommunen 	1)Flere barn og unge deltar på fritidsaktiviteter gjennom klubbtilbud 2)Kommunen har et større kunnskapsgrunnlag på området	Eksterne tilskuddsmidler og kommunale midler knyttet til utredningen av ungdommens hus	Frivilligsentralen, fritidsklubbene, lag og foreninger
1.1 2.2	Kartlegging av kommunens behov for områdesatsning/områdeløft	1)Utarbeidet ett vurderingsdokument for videre arbeid		frivilligsentral, lag og foreninger
2.2	Gjennomføre «Stolpejakten» som et	1)Det er laget ett formelt samarbeid mellom	Økonomiplan	Ok Øst og Mangenfjellet turlag

	langsigtig tilbud i kommunen	kommunen og samarbeidspartnere		
1.6 2.2	Sikre tilgjengelig og oppdatert informasjon til innbyggere om tilbud i kommunen	1)Informasjon om tilbud i kommunen er godt tilgjengelig	Eksterne tilskuddsmidler, og vurderes inn i økonomiplan	Frivilligsentralen, lag og foreninger, næringslivet

Et begeistret fellesskap

Utfordringsområde	Tiltak	Resultatmål	Økonomi	Samarbeidspartnere
1.3 1.6	Tilrettelegge for og videreutvikle sosiale møteplasser i kommunen, med fokus på ulike generasjoner	1)Større andel av befolkningen deltar i samfunnet/fellesskapet 2)Redusert andel av befolkningen som opplever utenforskap og ensomhet	Ansatt-ressurser i tjenesten, eventuelle eksterne tilskuddsmidler	Bibliotek, frivilligsentralen, lag og foreninger
5	Sikre god og reell medvirkning fra barn og unge på systemnivå, i alle tjenester som jobber med målgruppen, gjennom tiltak i ny medvirkningsstrategi	1)Det foreligger en mal for medvirkning fra barn og ungdom 2)Barn og ungdoms stemme blir løftet når kommunens tjenester utvikler og legger planer for tilbud som påvirker dem.	Eksterne tilskuddsmidler	Ungdomsrådet, skole, barnehage, Barne- og ungdomsorganisasjoner, egne ekspertgrupper i regi av kommunen.